

**Asumispoliittinen
linjapaperi
2014–2019**

**Jyväskylän yliopiston
ylioppilaskunta**

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO.....	3
2. OPISKELIJA-ASUMISEN NYKYTILA JA TULEVAISUUS.....	4
3. ASUMISPOLIITTISET LINJAUKSET.....	5
3.1 Opiskelija-asunnot.....	5
3.1.1 Asuntotyypit ja määrä.....	5
3.1.2 Sijainti ja kulkuyhteydet.....	6
3.1.3 Asuinympäristö.....	7
3.1.4 Esteettömyys.....	9
3.1.5 Energiatehokkuus.....	10
3.2 Opiskelija-asumisen tukeminen.....	12
3.3 Asumisoikeudet, asukasvalinta ja asukasdemokratia.....	14
3.4 Tilapäismajoitus.....	16
3.5 Kansainväliset opiskelijat.....	17
4. LINJAPAPERIN VOIMASSAOLO JA ARVIOINTI.....	19
LÄHTEET.....	20

1. JOHDANTO

JYYn asumispoliittinen linjapaperi on syntynyt tarpeesta luoda yhteiset ja pitkäjänteiset linjaukset opiskelijoiden asumispolitiikalle. Asuntohankkeet ovat pitkäkestoisia, joten on tärkeää, että vaikuttamistyötä tehdään yhdenmukaisten ja pitkäjänteisten näkemysten turvin. Vakaus on tärkeää myös siksi, että opiskelijalle kohtuuhintainen, toimiva, hyvien kulkuyhteyksien päässä oleva opiskelija-asunto on yksi tärkeimmistä opintojen sujumisen edellytyksistä.

JYYn asumispoliittisen linjapaperin tarkoituksena on kuvata ylioppilaskunnan strategisia suuntia ja näkemyksiä opiskelija-asumisen kehittämiseksi. Linjapaperin tarkoitus on toimia työvälineenä JYYn eri asumispoliittisille toimijoille, sekä työntekijöille että luottamushenkilöille. Linjapaperi toimii erityisesti JYYn omistamien opiskelija-asuntojen kehittämistyön sekä Keski-Suomen opiskelija-asuntosäätiöön (KOAS) suuntautuvan vaikuttamistyön pohjana. Linjapaperi toimii myös tukena JYYn kuntapoliittisessa vaikuttamisessa. Yksityisiin vuokramarkkinoihin vaikuttaminen on monimutkaisempaa ja se tapahtuu pääasiassa valtakunnan tasolla, jolla JYY vaikuttaa Suomen ylioppilaskuntien liiton (SYL) kautta.

Asumispoliittisen linjapaperin työstämistä varten perustettiin työryhmä, johon kuuluivat ylioppilaskunnan sosiaalisektorin toimijoiden lisäksi JYYn hallituksen puheenjohtaja sekä yksi edustaja jokaisesta edustajistoryhmästä. Työryhmä on myös konsultoinut aiheista eri tahoja, kuten JYY-konsernin toimitusjohtajaa, JYYn asukaspalveluja sekä Keski-Suomen opiskelija-asuntosäätiötä.

Linjapaperin linjaukset esitellään erillään varsinaisesta tekstistä kunkin teeman yhteydessä. Teeman yhteydessä tuodaan esiin myös nykytilannetta, avataan käsitteistöä sekä kerrotaan perusteita valituille linjauksille. Samassa yhteydessä esitellään myös toimenpide-ehdotuksia linjausten toteuttamiseksi. Toimenpiteiden määrittämisen tarkoitus on jalkauttaa asumispoliittisia tavoitteita ja linjauksia toiminnan osaksi. Kuvatut toimenpiteet toimivat esimerkkeinä ja niitä voidaan täydentää jälkepäin ilman linjapaperin avaamista. Kuvatut toimenpiteet eivät sisällä jatkuvaan toimintaan kuuluvia toimia, sillä niitä toteutetaan osana JYYn työntekijöiden ja luottamushenkilöiden tehtävänkuvia.

2. OPISKELIJA-ASUMISEN NYKYTILA JA TULEVAISUUS

Jyväskylässä oli vuoden 2012 päättyessä 6335 opiskelija-asuntopaikkaa. Suurimmat opiskelija-asuntojen tarjoajat ovat Keski-Suomen opiskelija-asuntosäätiö sekä Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunta. Muiden opiskelija-asuntoja tarjoavien osuus asuntopaikoista on noin 4,5 prosenttia. Jyväskylässä noin 23 prosenttia opiskelijoista asuu opiskelija-asunnoissa, mikä on hieman alle valtakunnallisen tason (27 %).

Suurin osa opiskelijoista asuu muualla kuin opiskelija-asunnoissa, mikä luo omat haasteensa asumispoliittiseen vaikuttamiseen. Jyväskylässä yksityisten markkinoiden vuokrataso on suhteellisen korkea, ja vuokrat ovat olleet nousussa viime vuosina. Trendi on valtakunnallinen. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2012 vapaarahoitteisten kohteiden vuokrataso oli Jyväskylää korkeampi pääkaupunkiseudulla, Tampereella, Turussa ja Kuopiossa. Yksityisten markkinoiden vuokrien nousu on näkynyt muun muassa opiskelija-asuntojen kasvavana kysyntänä.

Opiskelija-asuntojen kysyntään vaikuttavat myös kaupungin opiskelijamäärien kehitys. Jyväskylän yliopisto on linjannut strategiassaan vuoteen 2017 aloituspaikkamäärien vähentämisestä 10 prosentilla, mutta Opetus- ja kulttuuriministeriön koulutustarpeen arviointien ja tilausten mukaan aloituspaikkoja tietyillä aloilla on jouduttu lisäämään. Näin ollen sisäänotto ei ole supistunut odotetulla tavalla vuoteen 2013 mennessä. Jyväskylän yliopisto on vahvasti profiloitunut maisterivaiheen koulutukseen, joten maisterivaiheen sisäänottomääriä tuskin supistetaan. Yliopistopalvelut arvioivat, että jatkossakin Jyväskylän yliopistossa aloittaa vuosittain noin 2000 uutta opiskelijaa.

Opiskelija-asumiseen vaikutettaessa on otettava huomioon myös opiskelija-asumisen erityispiirteet. Opiskelija-asumisen luonne on muuta asumista vaikeammin ennustettavaa. Opiskelija-asuminen on lyhytaikaista ja asukkaiden vaihtuvuus suurta. Vaihtuvuus vaikuttaa myös asuntojen teknisiin ratkaisuihin, sillä se lisää asunnon kulumista. Myös asuntojen pieni koko ja kesäajan tyhjäkäyttö ovat opiskelija-asumisen omaleimaisia piirteitä. Haasteena on myös siirtymävaiheessa olevien opiskelijoiden asuminen. Valmistuminen voi vaikeuttaa asuntotilannetta, kun oikeus opiskelija-asunnossa asumiseen päättyy. Tästä syystä JYY haluaa jatkossa tukea vahvemmin valmistuvien opiskelijoiden asemaa asuntomarkkinoilla.

3. ASUMISPOLIITTISET LINJAUKSET

3.1 Opiskelija-asunnot

3.1.1 Asuntotyypit ja määrä

Vuonna 2012 Kortepohjassa asuvista opiskelijoista noin 50 prosenttia asui yksinössä, 30 prosenttia solussa ja 20 prosenttia perheasunnossa. Asunto Oy Jyväskylän JYY-asuntojen asunnoista 75 prosenttia on yksiöitä ja 25 prosenttia kaksioita. KOAS:n asukkaista yksinössä asuu 18,2 prosenttia (yksiöitä 26 % asunnoista), soluasunnoissa 51,3 prosenttia (soluasuntoja 46 % asunnoista) ja perheasunnoissa 30,5 prosenttia (perheasuntoja 26 % asunnoista). Solujen määrä erityisesti KOAS:llä on verrattain suuri ja perheasuntojen pieni, kun verrataan valtakunnallisesti muihin opiskelija-asuntotarjoajiin.

Tällä hetkellä opiskelija-asuntojen kysyntä Jyväskylässä kohdistuu pääasiassa yksiöihin, ja kysyntä on tärkein tekijä pohdittaessa opiskelija-asuntokannan kehittämistä. Opiskelija-asuttamisessa on tärkeää pitää kysyntä ja käyttöasteet korkealla, sillä asuntojen tyhjäkäyttö on taloudellinen riski opiskelija-asuntoyhteisöille sekä asukkaille. Kaikilla opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus asua opiskelija-asunnossa taustasta tai elämäntilanteesta riippumatta. Tästä syystä tarjolla on oltava esimerkiksi edullisia solu- sekä perheasuntoja, jotka vastaavat heterogeenisen opiskelijajoukon tarpeisiin. Moninainen asuntokanta on sosiaalisesti oikeudenmukainen. Solu-asuntojen houkuttelevuutta tulisi pyrkiä lisäämään uudenaikaisilla yhteisöllisyyttä lisäävillä ratkaisuilla. Yhteisöllinen asuminen on edullinen ratkaisu ja lisää myös yhteenkuuluvuuden tunnetta. Solu- ja perheasuntojen uudisrakentamisen osalta on tärkeää suunnitella asunnot mahdollisimman muunneltaviksi. Muunneltavuuden myötä asunnon käyttötarkoitusta voidaan tilanteen vaatiessa muuttaa tulevaisuudessa.

- *Opiskelija-asuntopaikkamäärän Jyväskylässä tulee seurata alueen oppilaitosten opiskelijamäärän kehitystä sekä kysyntää. Opiskelija-asuntopaikkamäärän ei tule laskea radikaalisti.*
- *Opiskelija-asuntotarjonnan tulee olla monipuolista. Tarjolla on oltava erilaisia asuntotyyppejä.*

- *Uudisrakentamisen ja peruskorjausten pääpainon tulee olla yksiöiden rakentamisessa.*
- *Solu- ja perheasunnot tulee suunnitella ja rakentaa teknisiltä ratkaisuiltaan muunneltaviksi ja yhteisölliseen asumiseen soveltuviksi.*
- *Yhteisöllisen asumisen muotoja tulee kehittää houkutteleviksi asumisvaihtoehtoiksi.*

3.1.2 Sijainti ja kulkuyhteydet

Opiskelija-asumisselvityksen (2012) mukaan opiskelijat toivovat opiskelija-asuntojen sijaitsevan lähellä keskustaa tai oppilaitoksia ja/tai hyvien kulkuyhteyksien päässä. Uusia asuntoja kaavoitettaessa sijainnilla on siis merkitystä.

Jyväskylässä korkea-asteen oppilaitokset sijaitsevat melko lähellä kaupungin keskustaa, joten keskustarakentaminen on esimerkiksi KOAS:n uudisrakentamisen painopiste. Jyväskylän opiskelija-asunnoista noin 14 prosenttia sijaitsee keskustan alueella. Keskusta-alueella tonttimaa on kalliimpaa kuin keskustan ulkopuolella. Jotta keskusta-asumisen kustannukset eivät nouse kohtuuttomiksi, on keskustaan rakennettava pieniä asuntoja ja suuria kohteita.

Jyväskylässä merkittäviä opiskelija-asuntokeskittymiä sijaitsee Kortepohjassa sekä Kuokkalassa. Erityisesti Kortepohjan alue elää muutosvaihetta, sillä alueelle kaavoitetaan ja rakennetaan jatkuvasti uutta. Ylioppilaskunta pyrkii olemaan aktiivisesti mukana ja yhteydessä kaupungin toimijoihin Kortepohjan sekä muiden opiskelija-asuntokeskittymien aluekehittämiseen liittyen.

Opiskelu on aktiivista aikaa, jolloin liikutaan paljon kotiin, opiskelupaikalle, harrastuksiin ja ystävien luokse. Tästä syystä opiskelija-asuntokohteista tulee olla hyvät julkiset kulkuyhteydet sekä keskustaan että kampuksille. Jyväskylän katukuvassa opiskelijat polkupyörineen ovat tuttu näky. Kaupungin on huolehdittava myös opiskelija-asuntokohteiden, keskustan ja kampusten välisten kevyen liikenteen väylien kunnossapidosta, jotta väylät ovat mahdollisimman turvallisia. Turvallisuuden vaikuttaa kunnossapidon lisäksi esimerkiksi riittävä valaistus.

- *Uusia opiskelija-asuntoja tulee rakentaa pääasiassa keskusta-alueelle ja kampusten läheisyyteen.*
- *Keskustakohteisiin tulee rakentaa neliömäärältään pienempiä asuntoja kuin syrjäisempiin kohteisiin. Kohteiden tulee olla mahdollisimman suuria.*
- *Kortepohjan ja muiden merkittävien opiskelija-asuntokeskittymien palvelurakenteen on pysyttävä elinvoimaisena ja houkuttelevana.*
- *Opiskelija-asuntokohteista on oltava hyvät julkisen liikenteen kulkuyhteydet ja kevyen liikenteen väylät sekä keskustaan että kampusalueille. Kulkuyhteyksien kunnossapidosta on huolehdittava ympäri vuoden. Kulkuyhteyksien on oltava turvallisia.*

3.1.3 Asuinympäristö

Asuinympäristöllä tarkoitetaan opiskelija-asuntokohteiden piha-alueita, talojen yhteisiä tiloja, palvelujen saatavuutta ja opiskelija-asuntokohteiden sosiaalista ympäristöä. Opiskelija-asuntokohteiden asuinympäristön kehittämisessä on kiinnitettävä huomiota sekä sisä- että ulkotilojen turvallisuuteen, viihtyisyyteen ja saavutettavuuteen. Olennaista on huomioida opiskelija-asukkaiden tarpeet. Parhaimmillaan asuinympäristö tukee asukasyhteisöllisyyttä ja asukkaiden välistä vuorovaikutusta sekä kannustaa asukkaita pitämään huolta asuinympäristöstään.

Piha-alueiden kehittämisessä opiskelija-asuntokohteiden osalta keskeistä on piha-alueiden viihtyisyys sekä parkki- ja pyöräpaikat. Piha-alueet ovat parhaimmillaan viihtyisiä, asukkaiden välisiä kohtaamispaikkoja tarjoavia ja ympäristön huomioon ottavia. Asukasyhteisöllisyyttä tukevat muun muassa kohteiden yhteiset grillikatokset. Myös opiskelija-asuntokohteissa tarvitaan asianmukaisia leikkipaikkoja opiskelijaperheiden lapsille. Piha-alueilla tulee olla riittävästi roska-astioita sekä kierrätyspisteitä. Piha-alueiden kehittämisessä voidaan huomioida ympäristö käyttämällä entistä enemmän hyötykasveja vihersuunnittelussa.

Velvoiteparkkipaikosta määrätään kunnittain. Jyväskylässä opiskelija-asuntorakentamisen osalta velvoitepaikkamääräyksissä on jonkin verran joustettu, vaikka virallista opiskelija-asuntokohteiden velvoiteparkkimäärää ei ole linjattu. Kun opiskelija-asuntojen rakentamista keskitetään keskusta-alueelle ja hyvien kulkuyhteyksien päähän oppilaitoksista, ei

opiskelija-asuntokohteissa ole tarvetta suurelle parkkipaikkamäärälle. Parkkipaikkojen rakentaminen on myös kustannuskysymys, ja se heijastuu opiskelija-asuntojen vuokriin. Näin ollen tulee vaikuttaa niin paikallisesti kuin valtakunnallisesti siihen, että opiskelija-asuntorakentamisen kohdalla velvoiteparkkimääräykset olisivat kevyemmät ja mahdollistaisivat jopa autottomat hankkeet.

Jyväskylän rakennusjärjestyksessä määrätään polkupyörien säilytyksistä niin, että asuntoa kohden tulee varata vähintään kaksi pyöräpaikkaa, ja puolet paikoista tulee sijoittaa katettuun tilaan. Opiskelija-asuntokohteissa pyöräpaikkoja on juuri ja juuri riittävästi. Puutteita on todettu olevan esimerkiksi lukollisista pyörien säilytystiloista. Suunnitteilla olevalle ylioppilaskylän parkkikannelle halutaan sijoittaa myös pyöräpaikkoja.

Yhteistiloilla tarkoitetaan kaikkien asukkaiden käytössä olevia tiloja. Yhteistiloihin kuuluvat rappukäytävät, väestösuojat, pesutuvat, saunatilat, pyörä-, lastenvaunu- ja ulkoiluvälinevarastot sekä kerhotilat tai muut yhteiset sosiaaliset tilat. Opiskelija-asuntokohteiden yhteistiloissa tulee olla asianmukaiset pesutuvat kuivaushuoneineen ja saunatilat. Pesutuvat palvelevat opiskelija-asukkaita parhaiten silloin, kun ne ovat maksuttomia ja niitä on riittävästi. Opiskelija-asuntokohteiden yhteistiloihin kuuluu myös kerhotila tai muu asukkaiden kohtaamisia ja yhteistoimintaa tukeva tila. Kortepohjan ylioppilaskylässä on myös yliopiston tietokoneilla ja tulostimilla varustettu opiskeluun tarkoitettu tila. Vastaavanlaisia opiskelutiloja on toivottu myös KOAS:n asuntokohteisiin, mutta yliopiston näkökulmasta laaja-alaisesti kaupunkiin levittyvien asuntokohteiden ATK-tilat olisivat huollon ja valvonnan kannalta ongelmallisia.

Myös riittävät lähipalvelut lisäävät opiskelija-asumisen viihtyvyyttä. Opiskelija-asuntokohteiden läheisyydessä tulee olla esimerkiksi ruokakauppa, liikuntapaikkoja, kirjasto, päiväkotit, peruskoulu, posti ja apteekki.

Opiskelija-asuntokohteiden ympäristöjen kehittämisessä otetaan huomioon myös sosiaalinen ympäristö. Asukkaiden keskinäisiä kohtaamisia ja asukasyhteisöllisyyttä tuetaan viihtyisillä yhteistiloilla ja asukasyhteistoiminnalla. Opiskelija-asuntokohteet ovat syrjinnästä vapaata aluetta.

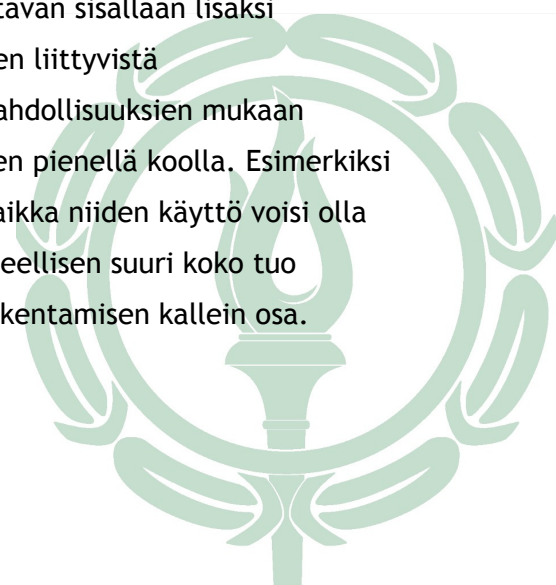

- *Opiskelija-asuntokohteiden piha-alueiden tulee tukea asukkaiden välistä yhteisöllisyyttä ja lisätä asuinviihtyvyyttä. Asukkaita osallistetaan yhteisen asuinympäristön kehittämiseen.*
- *Opiskelija-asuntorakentamisen kohdalla velvoiteparkkimääräysten tulee olla kevyempiä, erityisesti keskustakohteissa.*
- *Opiskelija-asuntokohteiden pihoiden tulee olla riittävästi polkupyöräpaikkoja. Lukittavien pyörävarastojen määrää tulee lisätä. Lisäksi paikkoja tulee olla sekä ulkona että katetuissa tiloissa. Laadukas ja turvallinen polkupyöräpaikkojen suunnittelu tulee ottaa huomioon jo rakennusta suunniteltaessa ja piha-alueita kehitettäessä.*
- *Opiskelija-asuntokohteissa on oltava riittävästi varastotiloja sekä maksuttomia pesutupia kuivaushuoneineen. Yhteiskäyttöön tarkoitettuja kerho- ja muita tiloja tulee olla riittävästi.*
- *Opiskelija-asuntokohteiden yhteydessä on oltava riittävät palvelut.*

3.1.4 Esteettömyys

Esteettömyys on yhdenvertaisuutta, joka takaa kaikille oikeuden hyvään elinympäristöön. Esteettömyydessä ei ole kyse vammaisuudesta tai vammattomuudesta vaan ihmisten erilaisuudesta ja erilaisista tarpeista. Esteettömyys on laaja käsite, joka tarkoittaa kaikkien kansalaisten yhtäläisiä osallistumismahdollisuuksia. Esteet voivat olla niin sosiaalisia kuin fyysisiäkin. Usein esteettömän rakentamisen ja asumisen yhteydessä keskiössä ovat liikuntarajoitteiset, sillä he tarvitsevat usein suurimpia rakenteellisia ratkaisuja asumisessaan.

Esteettämiä asuinhuoneistoja löytyy opiskelija-asuntotarjoajilta paljon, kun määrää tarkastellaan suhteessa rakentamismääräyskokoelman minimiin. Useat vammaisjärjestöt käsitteellistävät esteettömän asumisen kuitenkin yksityiskohtaisemmin. Rakentamismääräyksissä määrätään muun muassa kynnysten korkeudesta, oviaukkojen leveydestä ja wc:n koosta, kun taas vammaisjärjestöt käsittävät esteettömien asuinratkaisujen pitävän sisällään lisäksi esimerkiksi säädettävät tasot ja pesualtaat. Osasta esteettömyyteen liittyvistä rakentamismääräyksistä opiskelija-asuntotarjoajat ovat voineet mahdollisuuksien mukaan poiketa. Usein poikkeusratkaisuja on perusteltu opiskelija-asuntojen pienellä koolla. Esimerkiksi esteetön wc-tila haukkaa asuinhuoneiston neliöstä suuren osan, vaikka niiden käyttö voisi olla tarkoituksenmukaisempaa muualla huoneistossa. Märkätilojen suhteellisen suuri koko tuo haasteita myös taloudelle, sillä märkätilat ovat asuinhuoneiston rakentamisen kallein osa.

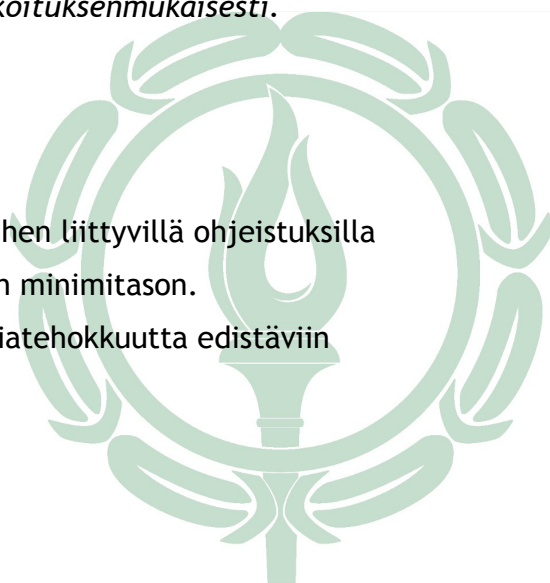
Esteettömiä ratkaisuja asuinrakennuksissa on puolestaan perusteltu usein arvoihin viittaamalla. Esteettömyydellä luodaan kaikille mahdollisuudet toimia oman toimintakykynsä mukaisesti, jolloin esteettömyys lisää yhdenvertaisuutta ja osallisuutta. Esteetön rakentaminen on myös pitkänäköistä, sillä usein rakennuksen elinikä on pidempi kuin ihmisen, jolloin rakennuksen on syytä olla saavutettava, muunneltava ja joustava jo alusta saakka. Erityisesti ikääntyvä väestö tarvitsee esteettömiä ratkaisuja asumiseensa, joten esteettömät ratkaisut lisäävät asuntojen muunneltavuutta. Esteettömät ratkaisut ovat siis välttämättömiä osalle ja eduksi kaikille. Esteettömyys ei rajoitu pelkästään asuinhuoneiston ratkaisuihin, vaan myös piha-alueiden ja sen kulkuyhteyksien toteuttaminen esteettömästi on tärkeää.

Jokaisella tulee olla mahdollisuus asua opiskelija-asunnossa, myös esimerkiksi liikkumisesteisillä. Opiskelija-asunnot tulee lähtökohtaisesti rakentaa ilman merkittäviä esteitä, sillä vaikka tarvetta esteettömille ratkaisuille ei yksittäisellä opiskelijalla olisikaan, tarve esteettömille ratkaisuille voi ilmaantua myöhemmin. Ylioppilaskunnassa esteettömyys nähdään arvokysymyksenä. Rakentamismääräysten minimitason mukaisia esteettömiä asuinrakennuksia ja -huoneistoja on rakennettava ja peruskorjattava aina, kun se ei erikseen ole epätarkoituksenmukaista. Esimerkiksi monikerroksisissa rakennuksissa, joissa ei ole hissiä, ei ylimpien kerrosten huoneistoihin ole välttämättöntä rakentaa esteettömiä wc-tiloja.

- *Esteettömyyden on oltava kokonaisvaltaista. Esimerkiksi piha-alueet ja asuinympäristö on suunniteltava esteettömiksi, kaikille mahdollisimman saavutettaviksi ja käytettäviksi.*
- *Jokainen opiskelija-asunto tulee rakentaa vähintään rakentamismääräysten minimitasolle esteettömyyden näkökulmasta, silloin kun se ei ole epätarkoituksenmukaista.*
- *Jyväskylässä on oltava tarjolla myös täysin esteettömiä opiskelija-asuntoja (säädettyvät tasot, kynnyksettömyys jne.)*
- *Peruskorjausten yhteydessä rakennuksen esteettömyyden nykytilanne arvioidaan, ja esteettömiä ratkaisuja toteutetaan mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti.*

3.1.5 Energiatehokkuus

Energiatehokasta rakentamista ohjataan lainsäädännöllä sekä siihen liittyvillä ohjeistuksilla ja säädöksillä, jotka määrittävät energiatehokkaan rakentamisen minimitason. Energiatehokkuus ei kuitenkaan rajoitu rakentamiseen tai energiatehokkuutta edistäviin

korjaustoimiin, vaan tärkeässä osassa ovat myös asuminen, kulutustottumukset sekä sijainti. Valmiiseen palvelukokonaisuuteen ja hyvien kulkuyhteyksien varrelle rakennettu kiinteistö vähentää tarvetta käyttää autoa ja pienentää näin ollen hiilijalanjälkeä. Energiatehokkuutta voi edistää merkittävästi myös jo olemassa olevan kiinteistökannan korjaus- ja huoltotoimilla. Esimerkiksi tarkistamalla tiivisteitä, ilmanvaihdon säätöjä ja vesikalusteiden kuntoa voidaan säästää merkittävästi energiaa. Kokonaisvaltainen energiaterohkuuden tavoittelu jokaisella osa-alueella palvelee sekä asukkaita että asunnontarjoajaa.

Jyväskylässä opiskelija-asuntojen vuokraan sisältyvät vesi- ja sähkömaksut. Maksujen periminen yhdessä on opiskelijalle helppoa ja yksinkertaista. Kääntöpuolena kuitenkin on, ettei opiskelija voi seurata omaa kulutustaan, eikä tietoisuus omista tottumuksista lisäänty. Useat opiskelija-asuntotarjoajat Suomessa ovatkin pyrkineet kannustamaan asukkaitaan seuraamaan kulutustottumuksiaan ja kuluttamaan vähemmän esimerkiksi huoneistokohtaisten energiamittarien ja erilaisten kampanjoiden avulla. Kampanjoinnista on valtakunnallisesti ristiriitaisia kokemuksia. Pahimmillaan kampanjat ovat jopa lisänneet energiankulutusta. Kampanja on suunniteltava siten, että asukkaat saavat yhteisen kokemuksen energiansäästön hyödyllisyydestä, ja asukkaat osallistetaan säästötalkoisiin yhteisönä.

Opiskelija-asuntokohteissa olennaista on kustannustehokas rakentaminen. Matala- tai nollaenergiatalon rakentamisen kustannukset ovat korkeammat kuin tavallisen asuntokohteen. Korkeampi kustannusrasitus kohdistuu hankkeen alkuvaiheeseen, sillä säästö syntyy pitkällä aikavälillä pienempinä energiakuluina. Opiskelija-asuntokohteiden toteuttaminen esimerkiksi nollaenergiataloina vaatii valtion rahoituksen muutosta ohjaamaan yhä vahvemmin energiaterohkaaseen tuotantoon. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen (ARA) Asumisen uudistaminen -hankkeen loppuraportissa todetaan erityisen rahoituksen tarve nollaenergiatalojen rakentamisen ja energiaterohkaan korjausrakentamisen jalkauttamiseen. Raportissa todetaan myös, että tarvitaan kokonaan uusi rahoitusmuoto, johon kytkeytyisivät “valtion tuki, energiaterohkuus ja elinkaarikustannukset ja kilpailukykyiset korko- ja lyhennysehdot ja rajoitukset”.

- *Opiskelija-asuntotarjoajien on kannustettava asukkaita energiankulutusta vähentäviin toimiin. Asukkaita on tiedotettava suomeksi ja englanniksi.*
- *Asukkaan on pystyttävä seuraamaan omaa energiankulutustaan.*

- *Uudisrakentamisessa ja peruskorjauksissa on tavoiteltava mahdollisimman kustannustehokkaita ja käytännöllisiä energiatehokkuusratkaisuja. Energiatehokkuus tulee huomioida myös jo olemassa olevien kohteiden huolto- ja korjaustoimenpiteissä.*
- *ARA:n rahoituksen tulee ohjata vahvemmin energiatehokkaaseen rakentamiseen kannustavaksi.*

Toimenpiteet

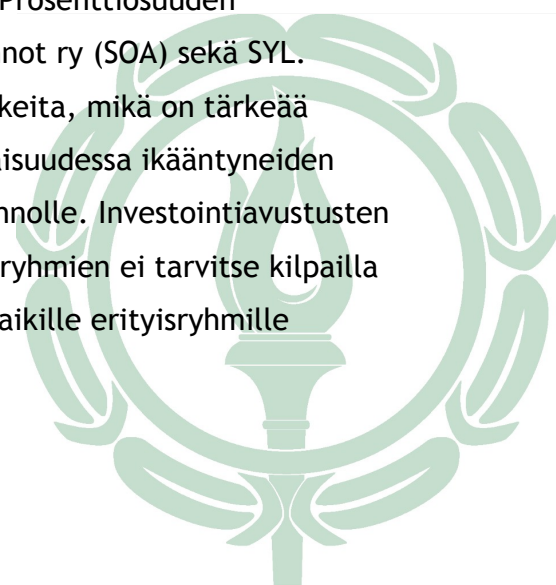
- *JYYn asunnoissa järjestetään energiansäästökampanja*

3.2 Opiskelija-asumisen tukeminen

Koti on jokaisen perusoikeus - myös opiskelijan. Yksityisillä markkinoilla vuokrien hinnat ovat nousseet korkeiksi, eikä kaikilla ole varaa vuokra-asuntoon yksityisiltä markkinoilta. Valtio tukee opiskelija-asumista sekä rahoittamalla tuotantoa että kohdentamalla tulonsiirtoja suoraan opiskelijoille asumisen tukemiseksi.

Merkittävimmät opiskelija-asumisen *tuotantotuet* ovat *korkotukilainat* sekä *investointiavustus*, jotka maksaa ARA. Korkotukilainoituksen tarkoituksena on pyrkiä madaltamaan vuokra- ja asumisoikeusasuntojen uudisrakentamisen kynnystä. *Investointiavustusten* tavoitteena on edistää erityisryhmille tarkoituksenmukaista, kohtuuhintaista ja laadukasta asuntotuotantoa. Investointiavustusluokkia on yhteensä neljä, ja ne kohdentuvat eri erityisryhmille. Opiskelijat kuuluvat ensimmäiseen luokkaan, jossa investointiavustusta on mahdollista saada enintään 10 prosenttia hyväksyttävistä rakentamis-, parannus- tai hankkimiskustannuksista.

10 prosentin avustusmäärä on alhaisempi verrattuna muihin erityisryhmiin, ja tästä syystä investointiavustuksen suuruutta tulee kasvattaa 20 prosenttiin. Prosenttiosuuden kasvattamista ovat ajaneet muun massa Suomen opiskelija-asunnot ry (SOA) sekä SYL. Osuuden kasvattaminen madaltaisi kynnystä aloittaa uusia hankkeita, mikä on tärkeää erityisesti alueilla, joilla opiskelija-asunnoista on pulaa. Tulevaisuudessa ikääntyneiden asuntotarve kasvaa, mikä tarkoittaa painetta myös asuntotuotannolle. Investointiavustusten määrärahoja tulee kasvattaa valtion budjetissa, jotta eri erityisryhmien ei tarvitse kilpailla avustuksista, vaan investointiavustusmäärärahat ovat riittäviä kaikille erityisryhmille tarpeiden mukaan.

Opiskelija-asumisen *kysyntätuilla* tarkoitetaan opiskelijalle kohdennettua valtion rahoittamaa etuutta asumiskulujen kattamiseen. Opiskelijat ovat yleisimmin opintotuen asumislisän tai yleisen asumistuen piirissä. Vuonna 2012 yliopistossa opiskelevista opintorahan saajista n. 80 prosenttia sai opintotuen asumislisää.

Opintotuen asumislisä on opintotuen osa, jonka tarkoitus on kattaa opiskelijan opiskeluaikaisen asumisen kustannuksia. Asumislisän edellytykset ovat yleisesti samat kuin opintorahan saamisen ehdot. Opintorahan ohella myös asumislisä on opiskelijalle vastikkeellista ja se on sidoksissa opintojen etenemiseen. Opiskelijan on mahdollista saada asumislisää 80 prosenttia asumismenoista vuokrattoon saakka, joka on 252 euroa. Asumislisä on yksilökohtainen etuus, ja sitä on mahdollista saada vuokra- tai asumisoikeusasuntoon.

Mikäli opiskelija ei ole opintotuen asumislisän piirissä, on hänen mahdollista saada *yleistä asumistukea*. Yleinen asumistuki ei ole sidoksissa opintojen etenemiseen, vaan asumistuen saamiseen vaikuttavat ruokakunnan tulot sekä muun muassa sijainti, ruokakunnan koko ja asunnon peruskorjausvuosi ja lämmitysjärjestelmä.

Opintotuen asumislisän suurimpia epäkohtia on se, että asumislisä on kytköksissä opintojen suorittamiseen. Tästä syystä opiskelijalla ei ole oikeutta tukeen ympärivuotisesti asumisen perusteella. Ennen vuoden 2011 opintotukilain uudistusta asumislisä ei kuluttanut tukikuukausia, jolloin asumislisä kohdentui vahvemmin opiskelu-aikaisen asumisen tukemiseksi. Opiskelijalla tulisi olla mahdollisuus saada tukea asumiseensa myös kesän ajalta. Jyväskylän heikon työtilanteen vuoksi kaupungin opiskelijat lähtevät usein kesätöihin toisiin kaupunkeihin, jolloin he voivat joutua kahden asunnon loukkuun ja toimeentulovaikeuksiin. Asunnon irtisanominen kesäksi vaikuttaa myös opiskelija-asuntojen tyhjäkäyttöön sitä korottavasti ja lisää syksyn asuntoruuhkaa. Asumislisää on korotettu viimeksi vuonna 2005, ja sen jälkeen asumiskustannukset ovat nousseet noin 25 prosenttia. Asumislisä ei useinkaan riitä kattamaan asumisen kustannuksia, vaan opiskelijan koko opintotuki kuluu asumiskustannuksiin. Asumislisän tason tulisi seurata yleistä asumiskustannusten kehitystä, jotta asumislisä kohdentuisi tosiasiallisesti asumiskulujen kattamiseen.

- *Opiskelija-asumiseen kohdennettujen investointiavustusten prosenttiosuutta tulee korottaa 20 prosenttiin nykyisistä hyväksyttävistä kustannuksista.*

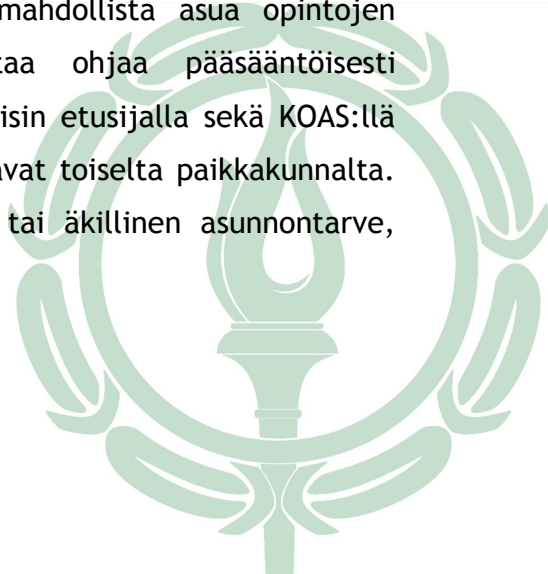
- *Investointiavustuksiin kohdennettuja määrärahoja tulee kasvattaa arvioiden yhdenvertaisesti eri erityisryhmien asuntotarvetta.*
- *Opintotuen asumislisän tulee olla ympärivuotinen. Pelkän opintotuen asumislisän nostamisen ei tule kuluttaa opintotukikuukausia.*
- *Asumislisän tason on seurattava yleistä asumiskustannusten kehitystä.*

3.3 Asumisoikeudet, asukasvalinta ja asukasdemokratia

Kortepohjan ylioppilaskylässä asumisoikeuteen liittyviä kysymyksiä määritellään JYYn säännöissä. JYYn asukkaidenottolautakunnan ohjesäännön mukaisesti asukasvalinnassa etuoikeus on alempaa tai ylempää korkeakoulututkintoa suorittavalla perustutkinto-opiskelijalla. Lisäksi asukkaina voivat olla jatko-opiskelijat, JOO-opiskelijat sekä ulkomailta Jyväskylän yliopistoon harjoitteluun tulevat opiskelijat. Perheasuntoa hakevista pariskunnista toisen osapuolen on oltava opiskelija. Asukasvalinnoissa valintaperusteina ovat hakijan taloudellinen asema ja asunnontarve. Etusijalla ovat hakijat, joilla on sairaus, vamma tai invaliditeetti, jonka voidaan kohtuudella katsoa edellyttävän asunnon saantia. Lisäksi lautakunta voi tarvittaessa käyttää tapauskohtaista harkintaa.

Ylioppilaskylän asuntoihin on kaksi eri valintajonoa: uusien talojen ja vanhojen talojen jonot. Uusien talojen asukasvalinta tapahtuu hakemusten saapumisjärjestyksessä. Vanhoihin taloihin on kaksi jonoa: sisäinen ja ulkopuolinen jono. Sisäiseen jonoon menevät asunnon vaihtoa ylioppilaskylän sisällä hakevat. Ylioppilaskylän sisäisestä jonosta on linjattu asukkaidenottolautakunnan ohjesäännössä.

Keski-Suomen opiskelija-asuntosäätiön asuntoihin voivat hakea kaikki peruskoulun jälkeisten opintojen piirissä olevat. Perheasuntoa hakevasta pariskunnasta toisen on oltava opiskelija. Vaihto-opiskelijat ja työharjoitteluun Jyväskylään saapuvat ovat myös oikeutettuja hakemaan KOAS:ltä asuntoa. KOAS:n asunnoissa on myös mahdollista asua opintojen päättymisen jälkeen 1,5-2 vuotta. KOAS:n asukasvalintaa ohjaa pääsääntöisesti hakujärjestys, jossa kaikki jonottavat samassa jonossa. Syksyisin etusijalla sekä KOAS:lla että JYYllä ovat ensimmäisen vuoden opiskelijat, jotka muuttavat toiselta paikkakunnalta. Hakijajonojen käsittelyssä otetaan huomioon asunnottomuus tai äkillinen asunnontarve, etenkin perheellisten opiskelijoiden kohdalla.

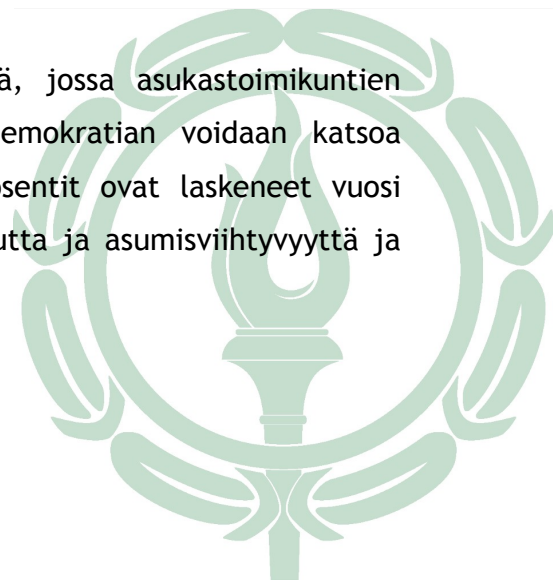

Asukasvalintojen yleisiä periaatteita ohjaa ARA:n ohjesääntö, jonka mukaan asukasvalintaa toteutetaan sosiaalisin perustein. Opiskelija-asuntotarjoajille on siis määritelty puitteet, joiden sisällä asukasvalinta toteutetaan. Asukasvalinnan periaatteet ovat julkiset, mutta niiden toteuttamisen käytännöt vaihtelevat ja ovat usein opiskelijoille epäselviä. Opiskelijoiden oikeusturvan takaamiseksi asukasvalintojen periaatteiden ja jonotuskäytäntöjen tulee olla mahdollisimman avoimia. Periaatteiden ja käytäntöjen tulee olla selvästi esillä esimerkiksi asuntotarjoajan internetsivuilla. Tiedotuksen tulee olla avointa ja sen tavoitteena tulee olla kysynnän ja tarjonnan kohtaaminen. Esimerkiksi kohdekohtaisten keskimääräisten jonotusaikojen ilmoittaminen parantaisi opiskelijan tiedonsaantia ja parhaimmillaan on eduksi myös tarjoajalle, jos tyhjäkäyttö vähenee.

Asukasdemokratiasta on säädetty laissa yleishallinnosta vuokra-asunnoissa. Lakia sovelletaan ARA-rahoitteisiin vuokrataloihin, joten se koskee myös ARA-rahoitteisia opiskelija-asuntokohteita. Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunnan Asuntoloiden itsehallinnon ohjesäännön mukaisesti Kortepohjan ylioppilaskylän hallinnosta vastaa asukasneuvosto. Asukasneuvostoon kuuluu yhdeksän äänivaltaista jäsentä, joista kahdeksan valitaan vuosittaisilla vaaleilla ja yhden valitsee ylioppilaskunnan edustajisto. Asukasneuvoston tehtävänä on muun muassa hoitaa asuntoloiden yleistä hallintoa, laatia asuntoloiden talousarvioehdotus, toimintakertomus, tilinpäätös ja asuntoloita koskevat ohjesäännöt edustajiston vahvistettaviksi sekä päättää asuntoloita koskevista järjestyssäännöistä.

KOAS:n asukasdemokratiaa ohjaa säätiön asukasyhteishallinnon ohjesääntö. Asukastoimikunta on asukasyleiskokouksen kalenterivuodeksi valitsema toimielin, joka edustaa tietyn kohteen asukkaita. Toimikunnan tehtävänä on toimia linkkinä asukkaiden ja säätiön välillä, antaa aloitteita ja lausuntoja KOAS:lle, seurata kiinteistöjen kuntoa ja huoltoa ja osallistua korjausten ja talousarvioiden suunnitteluun. KOAS:n kaikkia asukkaita edustaa ja yhteydenpitoelimenä eri asuntokohteiden välillä toimii asukastoimikuntien yhteistyövaltuuskunta (AsuVa).

Asukasdemokratian koetaan toimivan hyvin etenkin KOAS:lla, jossa asukastoimikuntien toiminta on verrattain aktiivista. Ylioppilaskylässä asukasdemokratian voidaan katsoa toteutuvan hieman heikommin, sillä kylävaalien äänestysprosentit ovat laskeneet vuosi vuodelta. Asukasdemokratian parantaminen lisää sitoutuneisuutta ja asumisviihtyvyyttä ja vähentää siten esimerkiksi ilkivaltaa kohteissa.

- *JYYn ARA-rahoitteisten asuntojen asumisoikeuden perusteena tulee olla JYYn jäsenyys ja opiskelu-oikeus, pois lukien JOO-opiskelijat, työharjoitteluun tulevat opiskelijat sekä perheelliset opiskelijat, joista toisen tulee olla JYYn jäsen.*
- *Asukasvalinnan sekä asumisoikeuden periaatteiden ja jonotuskäytäntöjen tulee olla avoimia.*
- *ARA-kohteissa asukasdemokratiaa kehitetään ARA:n ohjeistusten mukaisesti.*
- *Asukasdemokratiaa on kehitettävä yhteisöllisemmäksi ja mahdollisuuksia asukkaiden yhteistoimintaan on lisättävä. Asukkaiden tietoutta asukasvaikuttamisesta tulee lisätä.*
- *Ylioppilaskylän asukasneuvoston, vapaa-aikatoimikunnan sekä asukkaidenottolautakunnan rooleja tulee selkeyttää.*

Toimenpiteet

- *Toteutetaan kysely asukasdemokratiasta ylioppilaskylän asukkaille*
- *Määritellään opintojen päättymisen jälkeinen ajanjakso, jonka aikana oikeus asua JYYn asunnoissa säilyy.*
- *Asukasvalinnan periaatteet ja käytännöt lisätään JYYn internetsivuille mahdollisimman selkeästi ja riittävän tarkasti.*

3.4 Tilapäismajoitus

Vuodesta 1988 lähtien JYY on järjestänyt hätämajoitusta kaupunkiin tuleville opiskelijoille, joilla ei ole asuntoa opintojen alkaessa. Viime vuosina tilapäismajoituksen järjestämiselle on etsitty uusia järjestämistapoja, sillä vuonna 2012 voimaan tulleet uudet pelastus- ja turvallisuussäädökset eivät enää sallineet tilapäismajoituksen järjestämistä ylioppilaskylän tiloissa. 2000-luvun alussa alueen kunnat ja oppilaitokset tukivat tilapäismajoituksen järjestämistä avustuksin. Vuosien mittaan avustusten määrät ovat hiipuneet ja viimein loppuneet kokonaan. Tästä syystä on ajauduttu tilanteeseen, jossa kaupungin korkeakoulujen opiskelijajärjestöt ovat joutuneet kantamaan tilapäismajoituksesta myös taloudellisen päävastuun.

Tilapäismajoitusta käyttävät opiskelijat tulevat asumaan kuntaan sekä opiskelemaan oppilaitokseen, ja näiden tahojen tulisi olla päävastuussa tilapäismajoituksen taloudesta. Opiskelijan on tärkeää päästä kiinni opiskeluun heti opintojen alkaessa, jolloin

tilapäismajoitukselle todella on tarvetta. Syksyn asuntopula ei myöskään ole loppumassa, sillä opiskelija-asuntomäärissä ei ole tapahtumassa merkittäviä muutoksia.

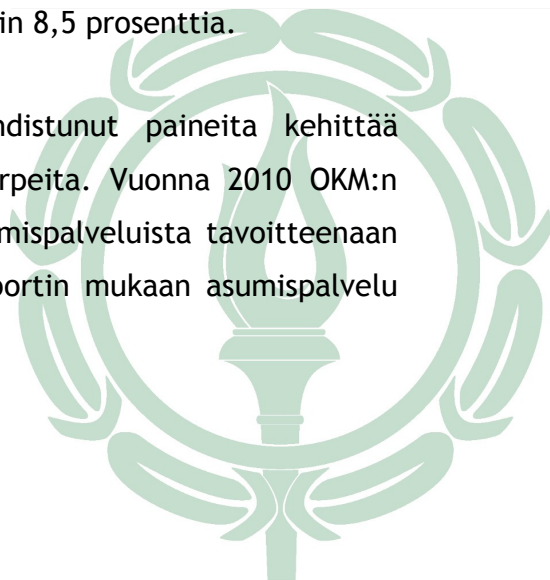
Ylioppilaskunnalla on pitkät perinteet tilapäismajoituksen käytännön järjestämisestä ja kokemuksta majoituksen kehittamisestä. Tästä syystä on perusteltua, että tilapäismajoituksen järjestäminen ja kehittäminen on opiskelijajärjestöjen vastuulla. Korkeakoulujen ja kaupungin tulee puolestaan ottaa vastuu kaupunkiin muuttavista opiskelijoista ja kantaa taloudellisen päävastuun tilapäismajoituksen järjestämisen kustannuksista.

- *Ylioppilaskunta organisoi ja kehittää tilapäismajoitusta tulevaisuudessa yhteistyökumppaneiden kanssa.*
- *Korkeakoulujen ja kaupungin tulee ottaa pääasiallinen taloudellinen vastuu tilapäismajoituksen järjestämisen kustannuksista.*
- *Tilapäismajoituksesta tiedottaminen on oppilaitosten ja opiskelijajärjestöjen vastuulla.*

3.5 Kansainväliset opiskelijat

Suomalaiset korkeakoulut ovat pyrkineet viime vuosina kansainvälistymään varsin tavoitteellisesti, tavoitteenaan tulla aidosti kansainvälisiksi korkeakouluuyhteisöiksi. Tavoitteita kansainvälistymisestä määritellään muun muassa Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) korkeakoulujen kansainvälistymisstrategiassa (2012-2015) ja koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa (2011-2016). Esimerkiksi Jyväskylän yliopistossa etenkin kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden osuus on ollut kasvussa viime vuosien aikana. Vaihto-opiskelijoiden määrässä puolestaan ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Lukuvuonna 2012-2013 Jyväskylän yliopistossa opiskeli yhteensä 1233 kansainvälistä opiskelijaa, joista perustutkinto-opiskelijoita noin 39 prosenttia, jatko-opiskelijoita 26,5 prosenttia ja vaihto- sekä vierailevia opiskelijoita 34,5 prosenttia. Jyväskylän yliopistossa kaikista opiskelijoista kansainvälisten opiskelijoiden osuus on noin 8,5 prosenttia.

Kansainvälistymistavoitteiden myötä korkeakouluille on kohdistunut paineita kehittää tukipalveluitaan vastaamaan kansainvälisten opiskelijoiden tarpeita. Vuonna 2010 OKM:n työryhmä linjasi kansainvälisten korkeakouluopiskelijoiden asumispalveluista tavoitteenaan löytää hyviä menettelytapoja palveluiden järjestämiseksi. Raportin mukaan asumispalvelu

on tärkein korkeakoulujen kansainvälistymistä tukeva palvelu, josta korkeakoulujen tulee ottaa vastuuta.

Vuonna 2012 Jyväskylän korkeakouluissa otettiin käyttöön kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden kiintiösopimukset. Kiintiösopimus tehdään korkeakoulun ja opiskelija-asuntotarjoajan välillä, ja siinä määritellään asuntomäärät, jotka tarjoajan tulee varata kiintiösopimuksen tehneen korkeakoulun vaihto-opiskelijoiden vuokrattaviksi. Sopimuksissa on myös sovittu tyhjäkäytön kustannusten jakamisesta. Vaihto-opiskelijoiden nopea vaihtuvuus sekä epätasapaino syksyllä ja keväällä saapuvien vaihto-opiskelijoiden määrän välillä ovat tekijöitä, jotka aiheuttavat tyhjäkäyttöä opiskelija-asunnoissa. Ilman kiintiösopimuksia kustannukset tyhjäkäytöstä kohdentuisivat asukkaille.

Kiintiösopimukset ovat lisänneet asuttamisen ennustettavuutta, pienentäneet opiskelija-asuntojen taloudellista tyhjäkäyttöä ja hallintokuormaa sekä edesauttaneet sitä, että asuntoja pystytään tarjoamaan vaihto-opiskelijoille hyvin. Kiintiösopimuksista aiheutuu uudenlaisia kustannuksia oppilaitoksille, joten on vaarana, että kiintiö määritellään liian matalaksi. Kiintiösopimukset toimivat kaikille osapuolille parhaimmalla tavalla silloin kun kiintiöiden määrät on mitoitettu realistisesti saapuvien vaihto-opiskelijoiden määrän mukaan. Riittävillä kiintiömäärillä varustetut kiintiösopimukset ovat korkeakouluille myös imagokysymys, sillä asumispalvelu nähtiin tärkeimpänä tukipalveluna korkeakouluun saavuttaessa. Lisäksi jopa 80 prosenttia piti opiskelua tukevia tukipalveluita tärkeänä opiskelupaikan valintaan vaikuttavana tekijänä. (ENATIS -projektin opiskelijatutkimus.)

Kansainväliset opiskelijat ovat usein kotimaisia opiskelijoita heikommassa asemassa asuntomarkkinoilla. Heillä ei ole useinkaan varaa asua yksityisiltä markkinoilta vuokratessa asunnossa - puhumattakaan siitä, että suomea osaamattoman on vaikeaa saada asunto yksityisiltä markkinoilta. Kansainvälisten perustutkinto-opiskelijoiden asema asuntomarkkinoilla on siis erityisen hankala, vaikka perustutkinto-opiskelijat voivat hakea asuntoa samoin kuin kotimaiset perustutkinto-opiskelijatkin.

- Vastuu kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden asuttamisesta on korkeakouluilla. Korkeakoulujen on tehtävä kiintiösopimuksia opiskelija-asuntotarjoajien kanssa myös tulevaisuudessa. Kiintiösopimusten kiintiömäärät on mitoitettava todellisen tarpeen mukaan.*

- *Kiintiösopimuksissa tyhjäkäytön kustannukset sopimuskaudelta ovat korkeakoulujen vastuulla. Tyhjäkäytön kustannukset eivät saa kohdentua suoraan asukkaille.*
- *Kansainvälisten perustutkinto-opiskelijoiden asemaa vuokra-asuntomarkkinoilla on vahvistettava muun muassa lisäämällä englanninkielistä tiedotusta.*

4. LINJAPAPERIN VOIMASSAOLO JA ARVIOINTI

Tämä linjapaperi on voimassa vuosina 2014-2019. Asumispoliittisia linjauksia on kuitenkin mahdollista muuttaa myös voimassaolon aikana toimintaympäristön muutosten niin vaatiessa tai JYYn asukasneuvoston tai hallituksen aloitteesta. Linjapaperin sekä sen muutokset hyväksyy ylioppilaskunnan edustajisto. Linjapaperi arvioidaan aina muutosten tai päivittämisen yhteydessä. Arvioinnin yhteydessä on tuotava esiin tehdyt toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi.

LÄHTEET

Asumispoliittinen opas. Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) & Suomen ammattikorkeakouluopiskelijakuntien liitto (SAMOK). SYL julkaisu 1/2005.

Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunnan (JYY) toimintakertomus vuodelta 2012

Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunnan (JYY) säännöt. http://jyy.fi/jyy/asiakirjat/saannot/JYYn_asukkaidenottolautakunnan_ohjesaanto/

<http://jyy.fi/jyy/asiakirjat/saannot/asukkaidenottolautakunnan-ohjesaanto/>

Kylän vaaliohjesääntö

<http://jyy.fi/jyy/asiakirjat/saannot/kortepohjan-ylioppilaskylan-vaalijarjestys/>

Jyväskylän kaupungin rakennusjärjestys

http://www.jyvaskyla.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/jyvaskyla/embeds/jyvaskyla_wwwstructure/43361_Rakennusjarjestys2009_.pdf

Kaikkonen, H. 2012. Autopaikoitus- ja pysäköintiratkaisut kunnissa. Kuntaliitto.

<http://otsokivekas.fi/2012/01/argumentti-autopaikoista/>

Kelo, Maria, Rogers, Tim, Rumbley E. Laura (2010). International Student Support in European Higher Education. Needs, solutions, challenges. (Enhancing Attractiveness through International Student Services - ENATIS).

Keski-Suomen opiskelija-asuntosäätiön (KOAS) toimintakertomus vuodelta 2012

Keski-Suomen opiskelija-asuntosäätiön (KOAS) asukasyhteishallinnon ohjesääntö.

http://www.koas.fi/files/7413/6619/5981/Asukasyhteishallinnon_ohjesnt_uusi.doc.pdf

Korkeakoulujen kansainvälistymiseen liittyvät asumispalvelut. Työryhmän loppuraportti. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistiota ja selvityksiä 2011:2.

Laki yhteishallinnosta vuokra-asunnoissa. 16.7.1990/649

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1990/19900649>

Sedig, Mikko (2012) Opiskelija-asumisselvitys. Ympäristöministeriö selvitys.

Suomen virallinen tilasto (SVT): Asuntojen vuokrat 2012. Helsinki: Tilastokeskus.

http://www.stat.fi/til/asvu/2012/asvu_2012_2013-03-08_tie_001_fi.html [viitattu 5.11.2013]

